

Človek ne živi samo od kruha

Komaj odpremo televizor, zaslišimo be-
sedo »kriza«, komaj odpremo radio, sune v
nas ista beseda, in komaj razgrnemo dnev-
nik, je že spet tu ta beseda. Težko, da bi mi-
nil pogovor pri kavi ob točilnici v baru brez
te besede. Svet je kot obseden od besede
»kriza«.

Imamo krizo avtoritete in gospodarsko
krizo, politično krizo in monetarno krizo, e-
nergetsko krizo in krizo romana, krizo za-
kona in krizo družine. Če vse to seštejemo,
dobimo krizo našega življenja. Ni mogoče
zanikati, da je v krizi vse življenje, in to po-
tem, ko smo se toliko bahali s svojo družbo
blaginje.

Niti strokovnjaki za finance, niti tisti za
politiko ali produkcijo, pravo ali sociologijo
si niso na jasnem, še manj pa se strinjajo,
kaj je vzrok te krize. Nekateri dolžijo zanj
Arabce, ker so prekomerno zvišali ceno naf-
te, drugi oboroževalno tekmo, tretji vojno
na Bližnjem vzhodu, četrti kapitalizem, pe-
ti kratkovidnost sindikatov, ki se pulijo sa-
mo za vedno višje plače tistim, ki že imajo
veliko, a ne mislijo na tiste, ki si šele iščejo
službe in na najbolj šibke, ki bodo izpadli
iz produkcije kakor listi z dreves ob prvem
pišu jesenske burje. Toda pravega in glav-
nega vzroka vendarle ne more nihče nave-
sti. Kljub vsem gospodarskim in političnim
vedam ostaja tajinstven.

Morda bi ga lahko navedli filozofi, če bi
jih kdo vprašal po tem. Verjetno bi rekli, da
je glavni vzrok v tem, ker smo pozabili, da
človek ne živi samo od kruha. To se pravi
z drugimi besedami, da ni važna samo go-
spodarska blaginja, ampak še kaj drugega.
Zdi se pa, da je človeštvo na to pozabilo. V
zadnjih desetletjih je kot ponorelo na lovu
za denarjem in udobjem, na takojšnjo bla-
gino »blaginjo«, pod čemer razumejo ljudje le
vedno več denarja, vedno več udobja, ve-
dno razkošnejše stanovanje, vedno večji av-
to, vedno dražje letovišče. Človeštvo — tako
na Zahodu kot na Vzhodu — je postalo plen
ideologij, ki zagotavljajo, da je v taki bla-
ginji ves smisel in namen človekovega tru-
da na zemlji. Vse drugo da je nevažno, za-
starelo, smešno. Bog je danes UŽITEK, nje-
ga je treba častiti, njemu postavljati tem-
ple. Odtod potrčost tistih, ki so prepričani,
da je šele krščanstvo dalo človeškemu živ-
ljenju smisel, a ne zgolj totranski, ne zgolj
materialni.

Človeštvo se začena zavedati, da se dol-
gočasi, da se vrti v krogu, da je »blaginja«
kletka, v katero se je samo zaprla. V njej
mu postaja zatoхло. Odtod krize. Mladina se
duši v tej zatoхлоsti pridobitniškega egoiz-
(dalje na 3. strani)

Politična prihodnost v Italiji

Težko bi bilo zagovarjati trditev, da se
je v italijanski splošni in še posebej ekonom-
ski politiki v zadnjem času kaj bistvenega
spremenilo, vsaj odkar je Italija zašla v tež-
ko in problematično finančno krizo. Časni-
karji se v številnih dnevnikih in tednikih
razpisujejo o najrazličnejših aspektih seda-
njega stanja v državi, politiki razdeljujejo
svoje izjave na levo in desno, med ljudmi
se veliko razpravlja. Toda vse ostaja le pri
bolj ali manj posrečenem besedičenju in
pri bolj ali manj resnih trditvah in ugovo-
rih. Medtem pa se italijanska družba ter
dosedanja politična in ekonomska praksa
razvija dalje po starih tirnicah nasproti še
večjim neuspehom in še bolj problematič-
nim zaključkom.

S tem nočem podcenjevati važnosti druž-
bene in politične diskusije o usodi neke
države in neke ekonomije. V tem težkem
obdobju pa bi bilo za pozitivno rešitev no-
tranje politične krize važno, da bi se poli-
tiki, gospodarstveniki, sindikalisti in drugi
družbeni dejavniki zavedali svojih velikih
odgovornosti ter se pri diskusijah omejevali
na res bistvene probleme in takoj nato ures-
ničevali sklepe za izboljšanje obstoječega
stanja.

To pa predstavlja jasna stališča pred dis-
kusijo, odkrite predloge med razgovori in
predvsem trdno politično voljo, da se seda-
nja situacija premakne iz mrtvega tira. In
tu se celotna politična in družbena resnič-
nost močno zaplete. Politiki med seboj po-
lemizirajo, namesto da bi iskali novih izho-
dišč, gospodarski krogi izrabljajo težko eko-
nomsko situacijo, da bi utrdili svoje pozicije
nasproti delavcem, sindikati se pri tem u-
pravičeno čutijo v nevarnosti, da bodo izgu-
bili še tiste pravice za delavce, ki so jih s
težavo priborili v zadnjih letih in celoten
proces se kot v začaranem krogu razvija
naprej brez pravega cilja in se na zunaj
kaže kot kaotični nered in kot nezmožnost
sedanjih vladnih oblasti, da bi urejevale in
vodile državo.

Morda je prav v tej trditvi kar precej res-
nice. Danes je v državi na zatožni klopi
predvsem Krščanska demokracija, ki je kot
stranka relativne večine v vsem povojnem
času odločujoče vodila državno politiko do
sedanjega vsekakor negativnega stanja.
Prav tako pa je po mnenju marsikoga na
zatožni klopi tudi politika leve sredine, se

Igor Tuta

(dalje na 3. strani)

Gospodarski odnosi med Italijo in Jugoslavijo

Izvršni svet Slovenije je na seji v sredo
obravnaval gospodarska gibanja v prvih
sedmih mesecih letos. Pri tem je vzel v po-
štev tudi gospodarske odnose s tujino. Ugo-
tovil je hitro zmanjševanje izvoza ter po-
trebo ukrepov za izboljšanje položaja v tem
sektorju.

Nadalje so na seji vzeli v pretres analizo
o obmejnem gospodarskem sodelovanju s
sosednimi državami. Analizo je pripravilo
tajništvo odbora za gospodarske odnose s
tujino. To gradivo obsega poleg blagovne
izmenjave v okviru tržaškega in goriškega
sporazuma, izmenjave preko sejmskih spo-
razumov z Avstrijo ter blagovnega prome-
ta z Madžarsko, gospodarsko sodelovanje
na področju energetike, transporta, turi-
zma, zaposlovanja, vodnega gospodarstva,
kmetijstva in gozdarstva.

Posebna pozornost je posvečena koope-
racijskemu in poslovno-tehničnemu sodelo-
vanju, ustanavljanju podjetij v tujini ter
skupnim vlaganjem v tujini in v Jugosla-
viji. Izvršni svet Slovenije je izrazil mnenje,
da mora imeti vsestransko in dolgoročno
obmejno sodelovanje Slovenije s sosodnimi
državami pomembno mesto v politiki do-

brih sosedskih odnosov ter tudi pri vzpod-
bujanju razvoja narodnostnih manjšin na
obeh straneh mej.

Podobno je italijanski minister za zuna-
njo trgovino Matteotti na mednarodnem ve-
lesejmu v Zagrebu poudaril, kako med Ita-
lijo in Jugoslavijo obstaja trdno in odkrito-
srčno prijateljstvo na vseh ravneh ter tega
prijateljstva ne morejo motiti prehodni o-
blaki, katere moramo odstraniti v skupno
korist.

V nadaljevanju je poročal, kako se trgo-
vina med obema državama stalno razvija.
Lani je dosegla okrog 600 milijard lir. Ita-
lija je bila na prvem mestu v jugoslovans-
kem izvozu ter na drugem mestu v jugo-
slovanskem uvozu. V prvih šestih mesecih
letos se je italijanski izvoz v primeri z istim
obdobjem lani povečal za 8 odstotkov ter je
znašal 241 milijard lir. Jugoslovanski izvoz
je dosegel 172 milijard, kar pomeni porast
za 24 odstotkov.

Poleg trgovine je Matteotti omenil sode-
lovanje na finančnem ter na tehnično-indu-
strijskem področju. Deset let je minilo, kar
sta Italija in Jugoslavija sklenili pogodbo za
(nadaljevanje s 2. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 29. septembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Risto Savin: Trio v g. molu. Trio Lorenz. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Monika potuje na Madagaskar«. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Karakteristični ansambli. 13.30-15.30 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.30 »Obračun«. Napisal Kazimir Kordas. Prevod: Lelja Rehar. RO. Režija: Jože Peterlin. 16.30 Špodi in glasba. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Nedeljski koncert. Sibelius: Karelia, suite. 19.00 Znani motivi. 19.30 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obetnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Pesmi za vse okuse.

:: PONEDELJEK, 30. septembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled/slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Album Čajkovskega. Simfonijski št. 6 v h. molu. 19.25 Odvetnik za vsakogar. 19.25 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Tolminski upor v dokumentih goriškega arhiva - Pianist Aci Bertonec. j. Pavel Mihelčič: Limita; Janez Matičič: Utrpi; Lucijan Marija Škerjanc: Nokturni - Grbčevi zapisi ljudskih pesmi - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba v noč.

:: TOREK, 1. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obetnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 ka mlade posluskavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Flavtist Severino Gazzelloni. 18.50 Formula 1: Pevec in orkester. 19.10 Ksaver Meško v spominih Jakoba Sokliča (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 G. Spontini: Fernando Cortez, opera. 21.30 Nežno in tiho.

:: SREDA, 2. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinist Uto Ughi ip. pianist Fulvio Macoggi. 18.50 Jazz trio Giancarla Barigozzi. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.30 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. 21.45 Pesmi brez besed.

:: ČETRTEK, 3. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.15 Umetnost. 18.30 Nove plošče resne glasbe (Ada Marton). 19.10 Italijansko gledališče v Ljubljani: 1. oddaja (Andrej Bratuž). 19.25 Za najmlajše: Pisani listi (K. Asulija Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Poslednje slovo«. Enodejanka (Vittorio Calvino). Prevod: Vinko Beličič. RO. 21.30 Madrigali Gesualda iz Venecije. 21.45 Oddih ob glasbi.

:: PETEK, 4. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Bruno Maderna: Tretji koncert za oboe in orkester. 18.45 Ansambel »Andrea Centazzo latus«. 19.10 Sergio Miniussi: »Na morju jagnje«. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno-instrumentalni koncert. Vodi Rado Simoniti. 22.10 v plesnem koraku.

:: SOBOTA, 5. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Tullio Zaghet. Vasilij Mirk: Iz »Mladinskega albuma«. Anton Lajovic: Sanjarija; Janko Ravnik: Moment; Marij Kogoj: Utrinek. 18.45 Glasbena zlepljenka. 19.10 »Jovan Vesel Koseski (Martin Jevnikar). 19.20 Zborovsko petje. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Dogodek v Borštu«. Napisala Marija Petaros. Stalno Slov. gledališče v Trstu. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut z Burtom Bacharachom.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphari Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

29. glavni zbor Združenih narodov

V New York so pričeli letošnje zasedanje Glavne skupščine Združenih narodov, ki ima na delovnem sporedu 112 točk. Sam glavni tajnik Waldheim je spomnil, da so v ospredju sedanjega zasedanja predvsem vprašanja gospodarskih odnosov v svetu ter s tem nove gospodarske ureditve sveta.

Omenil je tudi sklepe izrednega zasedanja Glavne skupščine o surovinah in razvoju, ki je bilo aprila in maja letos. Izrekel je željo, da bi države članice začele obravnavati gospodarska vprašanja v tvornem duhu. Ta je tem bolj potreben, ker se je po Waldheimovih besedah v zadnjih časih pokazala težnja k zaostitvi nacionalnega egoizma nekaterih držav, kar nasprotuje mednarodnemu sodelovanju.

V obravnavanju ciprske krize je glavni tajnik Združenih narodov izrazil precejšen optimizem glede pogovorov med voditeljem tamkajšnjih Grkov Kleridesom in voditeljem turške skupnosti Denktasem. Ta pogajanja bi lahko privedla do širše konference o statusu otoka s sodelovanjem Turčije in Grčije.

Na Bližnjem vzhodu napetost še vedno ne popušta ter je Waldheim izrekel željo, da bi čimprej nadaljevali ženevsko konferenco. To pa je treba skrbno pripraviti ter morajo zainteresirane države predložiti jasna in že izdelana stališča. V nasprotnem primeru bi konferenca propadla, kar bi bilo zelo zaskrbljajoče.

—o—

Mednarodni odnosi...

(nadaljevanje s 1. strani)

gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. To je bila prva takšna pogodba, katero je Jugoslavija podpisala z Zahodom.

V zvezi z jugoslovanskimi gospodarskimi odnosi s tujino naj še spomnimo, da je minister za zunanjo trgovino Ludviger sprejel avstrijsko državno odposlanstvo, katero je vodil pomočnik ministra za zunanjo trgovino Meisel. Odposlanstvo je sodelovalo na drugem zasedanju jugoslovansko-avstrijske mešane komisije za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje.

Mihec in Jakec se menita, da nas bo zeblo in da so tudi Rusi malo siti teh Arabcov

— Videš, Mihec, poletje je šlo. Zdej se ne bomo več prtoževali pruti vročini, ma pruti mrazi in dežji.

— E ja. Mene me vre skrbi, kej bo to zimo. Se spouneš, kaku je blo lani? Kaku nas je zeblo ke ni blo gazolja, kerosene in takeh reči? In pole so vse strašno podražili. Novi davki, živež je podražu, benzina je podražla, vse kar si zmisleš. Jest ne znam kaku bom pršu skuzi.

— Res, hudo je, hudo. Ma zastran kurjenja si bomo lahko kej pomagali sez drvami. Vidi, odkar nucamo kerosene, se je vse strašno zaraslo. Ceu Kras je taku zelen, de ga je lepu videt. Tudi Bošket je spet lep. Se spouneš, kaku so ga med vojsko lepu očistili? Bomo pej začeli sekat. Za an cajt bo.

— E Jakec, ni taku lahko. Ke zdej ledje nimajo več peči za kurt sez drvami. Ki boš kuru? Smo misleli, de nafte ne bo nikoli zmanjkalo in zdej pej moremo delat pokoro.

— Mihec, ne stoj si delat preveč skrbi. Boš vidu, de se bo vse lepu zglihlo. Si slišau, kej je reku Ford? De Arabci morejo znižat ceno od nafte, de če ne jem pej uani ne bojo pošiljali več živeža. Zatu ke Arabci jemajo dosti nafte, ma tudi dosti peska, kamer ne rase neč. Zatu morejo živež kupavat drugod. In narbol glih od Amerike, ke tam jem zmiri vanca tolko, de lahko dajo tudi drugem.

— Tu je vse lepu. Ma si bojo pej Arabci pestili nečko taku diktirat ceno od nafte? Če be zdej znižali ceno, pole ke so jo po-

višali — kašno figuro nardijo pred svojimi držaulani?

— Tisto ni treba, de te skrbi. Če jema aden u rokah komando, jema u rokah tudi časnike, radio, teevizjo, manifestacije in govornike. In, kar narbol šteje: policijo in pržone. In s tašnemi prepričevalnimi sredstvi se da vse dopovedat.

— Ne rečem, de ne. Ma vselih si mislem, de tisti, ke so zvišali ceno od nafte, bojo težko šli spet dol. Znaš kaku je: kadar se navadeš na an zaslužek se težko prvadeš na nižji level. Zatu ne znam...

— Ja, ja! Ma Ford je dau zastopet še nekej družga. Je reku, de taku draga nafta spraua u nevarnost gospodarstvo ceuga sveta in de u vseh cajteh so šli ledje tudi u vojsko, če se je šlo za se prživet. Si zastopu?

— Kej ne bom zastopu! Je tou reč, de če tisti kartel od petrolja ne bi tou neč slišat, de zna Amerika tudi začet vojsko! Ma tu je vre huda reč!

— Se zna, de je huda. Huda tudi zastran tega, ke se ne zna, kej bo rekla Rusja. Ne verjem, de bo te reči samo gledala.

— Prou gvišno, de ne. Meni se vselih zdi, de je Ford reku nomalo preveč. Zatu ke Rusja je velika prijatelca od Arabcov in ne verjem, de be jeh kar taku zapestila. In pole je tle še Kitajska. Znaš ti, kej misle?

— Ja, ja, je zapletena reč. Ma znaš, kej sm se zdej spoune? Na tisto pogovarjanje med Rusi in Amerikanci. Nekam dobro se zastopejo. Morbet so tudi Rusi nomalo štufi teh Arabcov, zatu ke jemajo tudi uani ž nmi zmiram kašne krize. Lahko de so Rusi in Amerikanci vse zmenjeni, kaku in kej. In de je Ford govoru na gvišno?

— Ma, be znalo tudi bet. Znaš kej? Bomo vidli.

Politična prihodnost v Italiji

(nadaljevanje s 1. strani)

pravi doprinos socialistov pri vladnih ukrepih. Prav v zadnji številki revije »Panorama« krščanski poslanec Zaccagnini ugotavlja, da je politična linija leve sredine propadla, ker v desetih letih še zdaleč ni dosegla tistih uspehov na družbeni, politični in ekonomski ravni, ki si jih je pred desetimi leti načrtala. Kaj torej? Ustvariti povsem novo obliko leve sredine z istimi, starimi in nezmožnimi politiki je nesmiselno. Odpreti možnost komunistom, da se aktivno (ne samo kot opozicija) vključijo v programiranje in izvajanje določene politike je premalo. Obstaja še vedno nevarnost, da se bo tudi vloga komunistov omejila na formalno prisotnost in da bo zaradi stalnih preverjenj še bolj obtežila že tako in tako težko stanje v državi.

Iz teh navidez brezizhodne situacije pa je kljub temu možna določena pot, ki pa seveda ni ne lahka in niti brez bolečin. Predvsem gre poudariti nujnost, da se politične stranke notranje uredijo in utrdijo. Zlasti velja to za Krščansko demokracijo, ki jo že vrsto let obremenjuje njena notranja razbitost in pomanjkanje novih in sodobnih ideoloških oprijemov. Tako, sodobnim razmeram in ljudskim potrebam bolj odgovarjajočo stranko pa ne moreta uresničiti ne Fanfani, niti Moro, niti njuni sedanjji strankini voditelji, ker so preveč vezani na stare in preživele politične formule, ki so v bistvu statične in temeljijo na principu oblasti, oziroma delitve oblasti. Treba je prisluhniti mlajšim demokrščanskim predstavnikom, ki so bolj elastični in si upajo tvegati nove poti. Predvsem pa se mora demokrščanska stranka otresti svoje klientelarne in parasitske politike, politike, ki jo je vsa zadnja leta umetno vzdrževala na vodilnih mestih.

Toda, če naj demokrščanski upokojijo Fanfani in se s svojo stranko bolj približajo delavcem in srednjemu sloju, je notranji strankarski problem pri socialistih morda še težji. Socialisti so imeli v vsem povojnem času možnost, da bi se kot ljudska stranka, ki se zavzema za demokratično ureditev države uveljavila pri volilcih kot vladna alternativa Krščanski demokraciji. Te možnosti pa socialisti niso znali izrabiti in so se skozi združevanja in razdore, skozi medosebne in medstrankarske spore komaj ohranili na površju. Šele v zadnjih letih in pri zadnjih volitvah pridobivajo socialisti spet tisto verodostojnost, ki jim je tako

manjkala pri pogajanjih za socialne in gospodarske reforme v državi.

Njeno vlogo pa je znala zelo spretno izrabiti komunistična stranka, ki si je s svojo samostojno in s svojo dinamično politiko znala pridobiti na svojo stran večino delavstva in predvsem veliko število mladine, veliko več kot pa ostale stranke. Danes zato komunistična partija upravičeno postavlja zahtevo, da s svojimi skoraj desetimi milijoni volivcev ne ostaja samo na klopih opozicije, ampak da odločilno stopa v ospredje. Če je ne bodo in v kolikor se ostale stranke ne bodo primerno preuredile, se bo jasno ta proces nadaljeval v korist komunistov, se pravi, da jih bodo volivci v vedno večjem številu podpirali. Tedaj se tudi ne bo več postavljalo vprašanje, ali naj komunisti pridejo v vlado ali ne, v takem primeru bodo oni z močnejših pozicij predlagali in zahtevali določene politične zaključke. Zato je zelo kratkoročna politika tista, ki samo obtožuje komuniste, češ da so totalitarini in demagoški. Morda bi bil veliko boljši in dosti bolj zrel drugačen odnos do te masovne delavske stranke, ki s svojo dejansko silo že dolgo vpliva na važne odločitve v državi. Kako in v kakšni obliki naj pride do stika in do sodelovanja, pa je ravno vprašanje diskusije in političnih dogovorov. Potrebno bi le bilo imeti politično voljo za tak korak. Sedanje demokrščansko vodstvo pa tega hotenja prav gotovo nima. Morda tudi

po nasvetu ameriških politikov, ki se tudi v Italiji posredno ali neposredno vključujejo v notranje politične razmere.

Kljub temu, da je nujno Italija povezana z zahodnim svetom in da se vključuje v zahodni obrambni sistem, bi v svojo korist morala iskati predvsem čimvečjo samostojnost in se kot enakovreden partner vključevati v Evropsko skupnost ali jutri v Združeno Evropo. Toda dokler ne bo znala, ali še boljše, dokler ne bo hotela rešiti svoje notranje politike, s tem da bodo pri obnovi države sodelovale vse produktivne sile in dokler se ne bodo zavedali svojih državljan-skih odgovornosti (več dela in manj zapravljanja) vsi državljani, predvsem pa dokler ne bodo za delo sposobni državljani res delali, se bo tudi v zunanji politiki Italija po svojem pomenu vedno bolj bližala državam tretjega sveta. Mislim, da si povprečni državljani tega ne želijo in bi bili pripravljeni na večje žrtve, če bi pri odgovornih politikih in parlamentarcih videli več zavzetosti, predvsem pa več resnosti. Toda dokler bodo italijanske časopise polnili škandali o brezplačnih telefonih, o brezplačnih avtomobilih in o brezplačnih vilah vodilnih osebnosti, je malo verjetno, da si bodo politiki pridobili potrebnega zaupanja. Za obnovo države torej ni dovolj zahtevati žrtev od državljanov in tudi ni dovolj paktirati s komunistično stranko, treba je moralizirati vodilne politične in družbene kroge. To pa je delo, ki ga morajo politiki izpeljati med seboj, sicer jih bo k temu prisilila sodba volivcev pri prihodnjih volitvah.

Pogajanja SALT

V Ženevi so obnovili ameriško-sovjetska pogajanja za strateško in atomsko razorožitve, ki so znana s kratico SALT. O nadaljevanju pogajanj sta govorila tudi Nixon in Brežnjev na zadnjem vrhunskem sestanku v Moskvi.

Pogajanja so precej zapletena. Sovjeti razpolagajo z večjim številom medcelinskih raket, medtem ko imajo Amerikanci dokajšnjo prednost v številu raket z več atomskimi konicami, katerih vsako po izstrelitvi usmerijo na drug kraj. V zadnjem času pa so Amerikanci ugotovili, da je sovjetska tehnika na tem področju napredovala, kar bi lahko uničilo sedanje ravnovesje. To velja zlasti zaradi tega, ker je prvi dogovor o omejitvi strateške oborožitve iz leta 1972 doletel, da imajo Sovjeti lahko nekaj več raket

prav zaradi tega, ker še niso razpolagali z raketami, ki imajo več atomskih konic.

Pogajanja so postala še bolj komplicirana, ko so Sovjeti postavili zahtevo po ukinitvi nekaterih ameriških oporišč, po zmanjšanju števila letalonosilk na Sredozemlju ter po zaprtju nekaterih podmorniških in letalskih baz v Evropi. Amerikanci to sovjetsko zahtevo zavračajo ter pravijo, da ne spada v okvir pogajanj o strateški oborožitvi. O tej zadevi bi namreč lahko kvečjemu razpravljali na dunajski konferenci za vzajemno zmanjšanje oboroženih sil v Evropi.

O pogajanjih med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo je v amerškem senatu govoril zunanji minister Kissinger. Poudaril je, da ameriška vlada pri pogajanjih z Moskvo upošteva koristi Evrope in atlantskih zaveznikov, ker si ne dela utvar, da bi pogajanja lahko vodila sama.

Naši stiki z Evropo in Japonsko — je rekel Kissinger — so trdni ter se še dalje krepijo. Napredovali smo pri sestavljanju skupnih načrtov za varnost, mednarodno spravo, energetske politike. Izkušnje iz lanskega leta so dokazale, da ni protislovja med trdnimi notranjimi stiki v Atlantski zvezi ter bolj pozitivnimi odnosi z nasprotniki. Gre celo za recipročno krepitev. Ko govorimo o Japonski in Evropi — je dodal minister — da pomenita središči moči in vpliva, ne ugotavljamo lahko zaznavnega dejstva, marveč tudi spominjamo na element, ki je potreben za ohranitev miru v svetu.

Želja po mednarodni spravi — je zaključil Kissinger — pa ne pomeni, da bodo

(Dalje na 8. strani)

Človek ne živi samo od kruha

(Nadaljevanje s prve strani)

ma svojih staršev, čeprav jih sama posnema, ker ne zna boljšega. Narodi kuhajo v sebi nem bes in si želijo sprememb, medtem ko njihovi voditelji proslavljajo ideal blaginje in »status quo«. Vsi skupaj se dušimo v oportunistu in hlastamo po svežem zraku. Tega pa bomo lahko zajeli v pljuča samo, če bomo odprli okna in vrata spoznanju, da je važno še kaj drugega kot samo plačilna kuverta in kariera.

Krizo bi moral začeti reševati tako vsakdo najprej pri sebi. Moral bi včasih za hip obstati v svoji dirki za denarjem in uspe-

hom ter pomisliti na vrednost svobode in življenja, na lepoto narave in na to, da je morda le nekje Bog, ki nekaj terja od nas; na to, da se je treba spet naučiti biti srečen. Ko je pisatelj Henri Charriere, »Papillon«, ondan v Torinu, kjer je podpisoval svojo knjigo, gledal mrko množico na cestah tega velikega mesta, v kateri se je vsakdo zdel, kot da tuhta kako mračno misel, je rekel: »Zakaj tako? Saj vendar niso v kaznilnici, saj niso na Hudičevem otoku v Capieni. Saj so svobodni, ali ne?« Toda kako to dopovedati ljudem, ki ne vedo več, kaj je svoboda.

Slovenska skupnost ob deželni krizi

Ob odstopu deželnega odbora je Slovenska skupnost izdala naslednje uradno sporočilo:

»Slovenska skupnost je imela do sedanjega deželnega odbora kritično stališče, ker se ni v enem letu svojega obstoja temeljito soočila s problemi slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini, kar je Slovenska skupnost zahtevala takoj ob sestavi sedanjega odbora, večkrat v deželnem svetu samem, kakor tudi na posebnem setanku, ki sta ga Slovenska skupnost in SDZ iz Gorice imeli s predsednikom Comelijem 23. aprila letos v Trstu.

Slovenska skupnost obžaluje, da je prišlo do krize brez temeljite razprave v deželnem svetu, tako da bi deželni svet kakor tudi javnost spoznala resnične vzroke sedanje krize.

PRIJAVE ZA SLIKARSKO TEKMOVANJE V ŠEMPOLAJU

V nedeljo 13. oktobra bo priredil Krožek absolventov slovenske trgovske akademije v Trstu — KASTA — peto slikarsko tekmovanje v Šempolaju, in sicer v prostorih slovenske osnovne šole, za slikarje dežele Furlanije - Julijske krajine. Tekmovalci bodo razdeljeni v profesionalce, samouke in otroke.

Dovoljen je vsak slog in vsaka slikarska tehnika, vključno črno-belo risanje. Mera platen oziroma osnov ni določena.

Vsak slikar, ki se bo udeležil tekmovanja, bo moral predložiti v žigovanje svoja platna in sicer največ dve; komisiji pa bo izročil eno samo sliko po lastni uvidevnosti. Žigovanje bo v vasi sami s pričetkom ob 7.30 zjutraj. Zaključilo pa se bo ob 13.30.

Vsa dela brez podpisov, brez okvira, brez vsakega prepoznavnega znaka morajo biti izročena najkasneje do 14. ure.

Žirija bo takoj po 15. uri začela ocenjevanje ter nagradila najboljša dela. Po nagraditvi bodo vsa dela do 19.30 ure na vpogled občinstvu. Slikarsko tekmovanje bo ob vsakem vremenu.

Nagrajena dela bodo razstavljena v Tržaški knjigarni - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - od 19. do 31. oktobra. Vsak nagrajenec bo moral izročiti knjigarni svoje delo, tokrat pa s podpisom, v okviru in s ceno ter naslovom na hrbtni strani slike, najkasneje do 18. oktobra.

Nagrajenci so vabljeni, da se udeležijo odprtja razstave v Tržaški knjigarni, ki bo v soboto 19. oktobra ob 18. uri.

Slovenska skupnost zahteva, da se v deželnem svetu razpravlja o krizi, ki je zajela levi center na deželni ravni in da se govori o vseh vprašanjih, ki zadevajo deželo Furlanijo - Julijsko krajino, tako socialnih kot ekonomskih, predvsem pa da se razčistijo problemi, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji, in to v smislu zakonskega vsedržavnega predloga, ki ga je SS vložila v deželnem svetu preko svojega deželnega svetovaleca Štoke 7. julija 1973, in v katerem se zavzema za pravično ureditev vseh obstoječih slovenskih vprašanj.

JOŽE BABIČ SPET V TRSTU

Sredi septembra se je začela nova sezona Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici. Začelo jo je z igro »Hlapec Jernej in njegova pravica«, po znani povesti Ivana Cankarja. Za novo uprizoritev je priredil Cankarjevo de'o Jože Babič, ki ga je tudi režiral. V glavni vlogi (hlapca Jerneja) pa je nastopil kot gost Stane Raztresen, član stalnega Slovenskega gledališča v Trstu. Babič je skušal dati temu Cankarjevemu delu ne zgolj socialni, ampak širši človeški značaj.

Pred premiero je Jože Babič na tiskovni konferenci povedal, da zapušča ravnateljsko mesto Primorskega gledališča in da se bo vrnil k Slovenskemu gledališču v Trst.

Vabilo za vpis abonmaja SSG

Stalno Slovensko Gledališče v Trstu Vas tudi letos vlijudno in prijateljsko vabi k vpisu abonmaja za sezono 1974-75:

REPERTOAR

V ABONMAJU:

Ivan Cankar: *Za narodov blagor* (komedija v štirih dejanjih)

Ferenc Molnar: *Liliom* (komedija v sedmih slikah s prologom - prvič v slovenščini)

Thornton Wilder: *Družina Antropus* (fantastična komedija - prvič v slovenščini).

GOSTOVANJE GLEDALIŠČA IZ SLOVENIJE

GOSTOVANJE GLEDALIŠČA IZ SLOVENIJE

GOSTOVANJE IZ HRVATSKE (glasbena komedija)

ZUNAJ ABONMAJA

Charles Maurice Hennequin: *Anatolov dvojniki* (komedija v treh dejanjih)

Stanko Majcen: *Apokalipsa* (z dodatkom motivov iz Rižarne)

Pavel Golja: *Jurček otroška predstava*.

OSTALA GOSTOVANJA:

SLOVENSKA POKLICNA GLEDALIŠČA

JUGOSLOVANSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

MAKEDONSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Vpisovanje abonmentov od 23. do 28. septembra, od 8. do 14. ure, pri glavni blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, tel. 734265 ter od 30. septembra do 5. oktobra v Tržaški knjigarni, ul. sv. Frančiška 20, tel. 61792.

VRSTE ABONMAJEV:

RED A (premierski)

RED B (prva sobota po premieri)

RED C (prva nedelja po premieri)

RED D (mladinski v sredo)

RED E (mladinski v četrtek)

RED F (okoliški - popoldanska predstava na dan praznika)

RED G (mladinski)

RED H (mladinski)

RED I (mladinski)

RED J (mladinski)

CENE ABONMAJEV ZA SEDEM PREDSTAV:

	premiera	ponovitve
PARTER I. (sredinski sedeži)	14.300 lir	8.000 lir
PARTER II. (ostali sedeži)	13.000 lir	6.000 lir
BALKON	3.000 lir	3.000 lir

Za vse predstave, razen premier, tudi letos razpisujemo družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk z osnovnim abonmajem, h kateremu vsak nadaljnji član doplača po 3.000 lir. Mladinski abonma velja za vse sedeže in stane prav tako 3.000 lir. Po isti ceni nudimo abonma tudi invalidom. Abonma red Okoliški stane 5.000 lir. Zaradi izrednih organizacijskih težav pri dobavi avtobusov v Okoliškem abonmaju ni več vključen prevoz. Zato smo za ta abonma določili nižjo ceno. Za gledališke amaterske skupine, pedagoge, vzgojitelje in vseh, ki se neposredno ukvarjajo z gledališkim delovanjem razpisujemo abonma (3.000 lir) za posebno predstavo, na kateri bo pred začetkom podana dramaturška analiza, ob zaključku pa bo sledil strokovni razgovor o vseh vidikih gledališke realizacije.

Zaradi izjemnega porasta življenjskih stroškov smo bili prisiljeni nekoliko povišati cene abonmajev. Dosedanji abonenti tudi telefonsko obnovijo abonma. Izkaznice bomo dostavili na dom. Abonmaji so plačljivi v dveh obrokih, od tega prvi ob vpisu, drugi do 1. januarja 1975.

Za vse druge predstave nudi SSG svojim abonmentom znatne popuste!

—o—

ŠOLSKA MAŠA

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja »France Prešeren« v Trstu sporoča, da bo začetna šolska maša v torek 1. oktobra 1974, ob 9. uri v cerkvi pri Sv. Ivanu.

Lepa razstava v Tržaški knjigarni

Obiskovalci Tržaške knjigarne občudujejo lepe, živobarvne slike slovenskih ljudskih noš, ki so razstavljene na stenah.

Slike so delo mlade umetnice Marije Vidau z Opčin. Študirala je na akademiji za kostumografijo in modo v Rimu, kjer je diplomirala leta 1970. Zdaj se udeležuje kot gledališka kostumerka in njeno ime nam je znano s plakatov Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. Udeležila se je slikarske

razstave v »Palazzo delle Esposizioni« v Rimu (1970), kjer je bila nagrajena z diplomom in srebrno kolajno. Njena posebna ljubezen pa velja gledališču, kjer jo zanima vse, posebno pa njegova tehnična plat. Pri našem slovenskem gledališču je zasnovala kostume za mnoge predstave.

Njeno gledališko delo se zrcali v vrsti pastelnih slik raznih odrskih likov, izvršenih z mojstrskimi potezami.

Zaključeno tekmovanje pevskih zborov v Gorici

V nedeljo zvečer se je zaključilo v Gorici trinajsto mednarodno tekmovanje pevskih zborov, ki ga že od leta 1961. prireja pevsko društvo »Seghizzi«.

Letos so se najbolj izkazali madžarski, romunski in bolgarski pevski zbori, tako v polifonskem, kakor tudi v narodnem petju.

Od domačih pevskih zborov je dosegel tretje mesto v narodnem petju ženski zbor »Montasio« iz Trsta, četrto pa ženski zbor »S. Ignazio« iz Gorice, ki ga vodi prof. Jericijo.

Druga značilnost je ta, da letos niso nastopali slovenski pevski zbori, od katerih so se nekateri že pri prejšnjih tekmovanjih odlikovali.

Kot posebnost in izven tekmovanja je v soboto zvečer nastopil številni mladinski zbor iz Sežane pod vodstvom Evgena Prinčiča.

SONČNA URA

V soboto opolnoči bo spet stopila v veljavo sončna ura.

Pazite torej, da boste v soboto opolnoči pomaknili urni kazalec za eno uro nazaj!

Legalna ura, ki je letos trajala 126 dni, bo prenehala. V Italiji so uvedli legalno uro prvič po vojni leta 1965. Namen je bil prihraniti na električni energiji, ker so jo v trgovinah, uradih in v obratih prej ukinili.

Pravijo, da so letos z uvedbo legalne ure v Italiji prihranili okrog deset milijard lir.

Od nedelje dalje bodo stopili v veljavo tudi novi vozni redi na prometnih progah.

Pri nas bo to za obmejni promet bolj ugodno.

Mladi slovenski šolarji so z izredno uglašenim in ljubkim nastopom in s posebno pevsko tehniko že po prvi pesmi osvojili srca in ušesa poslušavcev. Zato so bili deležni posebnega ploskanja in priznanja.

Ob koncu teh kulturnih tekem izražamo upanje, da bo prihodnje štirinajsto podobno pevsko srečanje poteklo brez letošnjih pomanjkljivosti in bo res mednarodno.

Vljudno prosimo,

da bi poravnali naročnino, bodisi po položnici bodisi v upravi, vsak dan od 9. do 12. ure, razen ob sobotah.

Konec krize v goriškem občinskem svetu?

V torek zvečer se je po dolgem času rešila kriza v goriškem občinskem svetu. Potrebni sta bili dve glasovanji, da so po petih urah izvolili dva nova odbornika, in sicer demokristjana Tuzzijsa iz Ločnika, po poklicu profesorja, ki bo prevzel Paulinovo mesto za personalne zadeve na občini.

Odborništvo za zdravstvo pa je pripadlo socialnemu demokratu Lanfrancu Zuccaliju, ki je že bil tudi poslanec. Zdaj je na mestu predsednika pri konzorciju industrijske cone v Gorici.

Nova večina na občini ima od 40 svetovalcev samo 25 in torej ne bo imela lahkega življenja.

Sovodnje

50-LETNICA

Letos obhajamo tudi petdesetnico odkar so bila ustanovljena na Primorskem prva športna društva.

Posebna proslava 50-letnice slovenskih športnih društev v Italiji, bo v soboto 5. oktobra 1974 ob 19. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah ob Soči.

Na sporedu so nastopi folklornih skupin iz Sovodenj in »Doma iz Gorice«, pevskih zborov in kotalkarjev z Opčin.

ŠOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo gimnazije-liceja »P. Trubar« ul. Croce 3, učiteljska »S. Gregorčič«, ul. Croce 3, in slovenskega višjega trgovskega zavoda sporočajo, da se začne šolsko leto 1974-75. v torek 1. oktobra z začetno maso, ki bo ob 10. uri v stolnici.

Dijaki naj se zberejo na šolah ob 9.30 uri.

Števerjan

ŠPORTNI TEDEN

V soboto 14. septembra ob 20.30 se je začel v Števerjanu VI. športni teden, ki ga je organiziralo domače športno združenje Brda.

Udeležba udeležencev in gledalcev, zlasti mladine je bila vse dni prav številna in je presegla prejšnje športne prireditve.

Prvi dan je bila na sporedu štafeta na progi Oslavska ulica - Sovenca - Trg Svobode. V nedeljo 15. so se pomerili v nogometni tekmi »poročeni« in »neporočeni«. Tekma je bila izredno zanimiva in se je končala s sledečim uspehom: Neporočeni: 8, poročeni 4 točke.

V ponedeljek se je dosti igralcev posebno mladih, udeležilo šahovske tekme. Končna lestvica je bila sledeča:

Škorjanc Stanko 4, Srebrnič Pavel 3, Cenutti Franko 2 točki.

V torek in sredo je bil na vrsti namizni tenis. Igrali so ga štirje mlajši. Dve ligi odraslih in skupina deklet.

V finale so prišli Fattore Klavdij, ki si je priporil 6 točk, Škorjanc Stanko 4, Dorni Rinaldo 3, Škorjanc Marko 1 točko.

V četrtek zvečer se je začela tekma v streljanju.

Tekmovalcev je bilo devet, ki so se po številu točk uvrstili po naslednjem redu: Komijanc Marko 19 točk, Srebrnič Martin 17, Terčič Marko 5, Terpin Damjan in Simon, vsak po 4, Terčič Branko 3. ???

-o-

LASER V SLUŽBI ŽELEZNIC

Nemška železniška uprava preučuje, kako uporabiti žarek laser v železniškem prometu, da bi napravili tega bolj varnega. Lokomotive bodo opremljene z aparati, ki bodo poslali na križiščih in na drugih nevarnih mestih naprej tak žarek, da bo raziskal nevarno področje. Z njim bo mogoče z absolutno gotovostjo ugotoviti, če prihaja naproti po istem tiru kak vlak ali če je običaj na tiru kak avto. Tak žarek bo nemoteno deloval tudi ob slabem vremenu, v megli in ponoči. To je njegova glavna prednost.

ZDRUŽENJE SLOVENSKEH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI 50 LET USTANOVITVE ZDRUŽENJA SLOVENSKEH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI

1924 - 1974

ZAKLJUČNA SLAVNOST V SOVODNJAH OB SOČI

Program:

petek, 4. oktobra 1974:

ob 16. uri: Start štirih štafet iz Režije, Tolmina, Pirana in Trsta

sobota, 5. oktobra 1974

ob 19. uri: Prihod štafet

Pozdravni govori

Nastop Tržaškega partizanskega pevskega zbora

ob 20. uri: Nočna štafeta

nedežja 6. oktobra 1974

ob 9. uri: Turnir v odbojki

ob 16. uri: Akademija

nastopajo:

Folklorna skupina »Sovodnje« iz Sovodenj

Folklorna skupina »Dom« iz Gorice

TVD »Partizan« Maribor

Kotalkarji ŠD »POLET« - Opčine

OBA VEČERA PROSTA ZABAVA S PLESOM

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Sleherni si mora odgrniti meglo izpred oči...« Kocbekova sedemdesetletnica

Človeku se skoro upira zapisati to besedo — sedemdesetletnica — v zvezi s Kocbekom. Ne moremo si ga predstavljati starega. Na srečo vemo, da je to pri njem le bolj stvar seštevanja let kot pa nekak mejnik — njegov duh je ostal mlad in ustvarjalen kakor le kdaj in mogoče še bolj. Dokaz za to nam je ravno nova zbirka pesmi, ki je izšla prav te dni v »Pesniških listih«. Če je bil nekda, v mlajših letih, bolj polemičen in bojevit, je danes bolj ustvarjalen. Nekdaj je prisluškoval v mrak zategnjeni pesmi žen, ki so šle z dela, »in si metal v usta grenko prst od žalosti in nemoči, danes pa — pesnik in mislec — nastavlja uho pesmi prihodnosti in mi jo čutimo skozi njegove verze ter nas »vraža«, kot bi rekli njegovi ljudje na štajerskem, grozi, obenem pa nam daje slutiti nekaj epičnega in velikega, kar bo doživljal naš narod v prihodnosti kot svoboden in zavesten soustvarjalec zgodovine.

Nimamo namena častiti Kocbeka kot jubilara in tudi ne naštevati postaj na njegovi življenjski poti ter njegovih knjig. Vse to je dovolj znano in bibliografije o njem sestavljajo drugi. Radi bi samo izrazili veselje, da imamo Slovenci človeka, duha, kot je Kocbek — duha, ki je bil in je tudi danes sposoben, da se dvigne v višino in zajame v svoj pogled poleg domačih polj tudi mednarodna, evropska obzorja. Morda so toliki tako lajali z zemlje vanj ne toliko iz scvršstva ali zavestnega nasprotstva, ampak iz podzvestne zavisti ali občutka, da se ne morejo duhovno dvigniti enako visoko in se počutiti enako svobodno, enako suvereno, ker so pač priklenjeni z verigo nemoči, oportunitizma, pasivnosti ali bojazljivosti na domače dvorišče.

Svojo besedo o Kocbeku bo izrekla zgodovina in ne samo literarna zgodovina, in verjetno ne bo nikdar izrekla zadnje besede, qer je duh neizmerljiv in njegovim učinkom nobena zgodovina ne more do dna. Če smo zapisali, da se nam upira beseda sedemdesetletnica, smo omenili to prav zato, ker čutimo to neomejenost, strujenja njegovega duha iz preteklosti v sedanost in iz sedanosti v prihodnost. Zgodovina dokazuje, da nobena misel, ki je bila zapisana v prejšnjih generacijah vse do freisinških spomenikov nazaj, ni bila zapisana zaman in da je imela postoteren odmev v prihodnosti, odmev, ki postaja vse močnejši in močnejši — in tako bo tudi s Kocbekovo mislijo: odmevala bo daleč v našo prihodnost in njen odmev bo vedno močnejši. Zato tu niso važna leta.

Njegovo vlogo v našem narodnem življenju bo težko definirati. Čeprav je predvsem pesniški in meditativni duh, ga je usoda pahnila v najbolj epič-

no dogajanje, kar ga pozna naša moderna zgodovina, in mu naložila tudi veliko politično odgovornost. Nosil jo je z vso poštenostjo in brez strahu, čeprav se je zavedal tveganja. Vedel pa je tudi, da si narod lahko samo s tveganjem in z bojem ustvarja zgodovino. Pomagal je tako dati slovenskemu narodu dimenzijo in mu vdihniti pogum, kakor ju danes pogrešajo neprimerno mnogoštevilni narodi. V veliki meri je ravno njegova zasluga, da se danes slovenski narod ne boji; nima več strahu pred prihodnostjo in se ne umika pred zgodovino. Storil je ne le, kar je mora, ampak še veliko več, in če je bil pahnjen v politično vlogo, ki je ni želel, se je zgodilo to zato, ker so se tiste vloge branili — ali pa se je niso zavedli — tisti, ki so si jo samozavestno prisvajali v lepem vremenu in si morda lastili monopol nad politiko, ko je ta pomenila predvsem čast in p'lačano službo. Ko pa je pomenila tveganje, usodno odgovornost in trpljenje ter morda smrt, so se umaknili in se stisnili rajši v kak tople kotiček, namesto da bi ponoči gazili sneg po slovenskih gorah pred okupatorskimi pogoni. Danes je spet lahko soditi. Danes vsi »vedo«, kaj bi bilo treba tedaj storiti. Toda zakaj niso tistega storili? Pustili so Kocbeka samega z njegovo odgovornostjo in bremenom. In njegova resnična zgodovinska veličina je prav v tem, da je vztrajal in da danes predvsem po njegovi zaslugi slovenski kristjani lahko dvignjene glave stopamo v prihodnost in da nam ni treba imeti občutka, da nas je tok zgodovine naplaval nekje na sipino kot dračje. Ustvaril je slovenskim kristjanom neprecenljiv moralni in politični kapital, ki ga nič ne more zmanjšati in katerega uživajo danes dejansko tudi tisti, ki ga nočejo priznati. Toda — kot rečeno — zgodovina bo gotovo izrekla o tem bolj objektivno in bolj pravično sodbo.

Edvardu Kocbeku izrekamo za ta njegov jubilej, ki ga obhaja jutri, 27. t.m., pristrčne čestitke in voščila tudi za naprej ter se mu kot Slovenci in slovenski kristjani zahvalujemo za vse, kar je ustvaril in kar je storil za naš narod.

JESENSKE PESMI

I.

*Solnce je prepreženo s pajčevino,
zrak je domač kakor v zastrti
kmetski sobi in v gozdno trahnobo
se je s hriba zakotalil težek sad.
Zdaj zdaj zaškriplje samokolnica
ali se zasliši šumot dolgih koruznih
listov in motna pesem poznih čebel
nad ajdo.*

*Mi pa, prijatelji, vzremo torbo čez
rame in pojdimo v gorice, da čujemo
klopotec in napolnimo majolko.
Sleherni si mora odgrniti meglo izpred
oči in poškopiti s starim vinom zoreče
trte ter pogledati izpred hrama v dolino,
kjer se naše mlade žene v somraku
bosih stopinj bojijo.*

II.

*Močna rdeča junca gresta počasi po
cesti, kakor da ne vesta, da vlečeta
breme. Kola se pregibljejo s počasnimi
sunki, veriga visi pred levim zadnjim
potačem in se maje brezglasno in v enakih za-
mahih, kakor bi ne hotela
rušiti soglasja. Juncema kapa skoz
nagobčnik peneča se slina in pušča
tanko mokro sled z okroglimi vozli.
Rdeče blesteča koža jima toplo diši, in
ko s sanjajočim voznikom stopata v gozd,
se zdi, da izginjata za večno.*

*Čez nekaj časa vidim rdeča junca,
kako kimata iz gozda po hribu navzgor.
Nič se nista spremenila, v tej mirni
zemlji resnično ni časnosti. Tedaj sem
obstal in blagroval zemljo, ki ima v samoti
tako zveste prijatelje.*

III.

*Suho listje šumi na drevju,
golobi se spreletavajo v vonju izabele
in mačke dremljejo na črvnem plotu.
Na tretjem dvorišču cvili stiskalnica,
v ušesih zveni zvok, kakor od curka
v globoko posodo. Veter vleče od juga
in prinaša zadnje valove toplote.
Deca ima od grozdia lepljive dlani,
neznaneč leži ob cesti in se s samim
seboj pogovarja.*

*Vse je polno in na drugi strani čemerne
zavesti. Ob zadnjih mejah stoji zemlja
izmučena in v zamaknjenosti odsotna.
Po cerkvi je zazvonilo z vsemi zvonovi,
tudi človek je zaprl oči.*

IV.

*Žene gredo z dela in se med njivami
spenjajo v hrib. V praznem večeru se
pomikajo kakor čreda živali in širijo
nosnice. Ko se bližajo gozdu, hipoma
zapojo zategnjeno pesem kakor fantje,
in ko na koncu kitice njihov zavlačujoči
glas močno zategne in na mah utihne,
se zdi, da slišim na trati njihove boste
stopinje kakor zamolklo osamelost.*

*Po vseh jesenskih vratéh gredo žene
z dela, njihovo petje odmeva po šumah
in grenko prst bi si metal v usta od žalosti,
ko jih slišim.*

OČIŠČENJE

*Samo tako mi bo odleglo
v tej neznosni uri,
če bom naglo stopil
v svojo rojstno vas,
ko se sredi poletja
razvije nad njo nevihta
in se utrga hudourni oblak.
Samo tako mi bo odleglo,
če bom obstal gologlav
in bos in razširjenih rok
in bom sprejemal curke vode.*

Že se spuščajo štrnasto
po vsem životu do gležnjev,
me objemajo od vseh strani
in mi zalivajo žejne pore.
Samo nekaj korakov je do hiše,
jaz pa vztrajam pod šibami,
tako dolgo sem čakal nanje,
in blažen hlipam od slasti,
curki dišijo po strelah,
po koreninah in umiti zemlji,
po oblakih iz tetoviranih dežel
in po dečku z vozlom na robcu,
vsi čuti mi poskakujejo
in divjajo, oh, odleglo mi je,
sredi rojstne vasi stojim
mlad, srečen in večen.

EDVARD KOČBEK

(Iz zbirke »Žerjavica«, Pesniški list, 1974)

50-letnica duhovniškega društva

Včeraj zvečer je bila v Ljubljani krajša slovesnost ob 25-letnici ustanovitve Slovenskega duhovniškega društva. Slovesnosti so se poleg nekaterih uglednih članov omenjenega društva udeležili tudi nekateri vidni predstavniki slovenskega političnega življenja. Po pozdravih je spregovoril predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič, ki je med drugim poudaril pomen duhovniškega društva nekoč in danes. »Kakor je bila za časa NOB prisotnost nekaterih duhovnikov med partizanskimi enotami znak, da vera ne preprečuje skupnega napora pri osvoboditvi naroda, tako je tudi danes prisotnost Duhovniškega društva v SZDL dokaz, da religija ni in ne sme biti ovira pri skupnem delu za graditev samoupravne družbe.« Za njim pa je spregovoril predsednik društva dr. Stan-ko Cajnkar. Zahvalil se je gostom za njihovo pozornost in med drugim omenil, da lahko tudi med duhovniki prihaja do različnih pogledov in do možnosti nasprotij, še posebno, ker niso vsi včlanjeni v duhovniško društvo.

Dan prej pa je Rudi Čačimovič, ki je zadolžen pri republiški vladi za verske probleme, podelil skupini 16 slovenskih duhovnikov posebno častna priznanja za njihovo preteklo družbeno delovanje ali pa za posebne zasluge na znanstvenem področju. Med drugimi so prejeli odličja univerzitetna profesorja Trstenjak in Janžekovič ter koprski prošt Leopold Jurca.

Kulturne novice

V »Pesniških listih«, ki jih izdajata Založništvo Tržaškega tiska in koprsko založbe Lipa, je pravkar izšla pesniška zbirka Edvarda Kočbeka »Žerjavica« in jo je že dobili v knjigarni. Cena 500 lir.

Od 2. do 6. oktobra bo v Piranu in Trstu 17. zborovanje slovenskih zgodovinarjev. Prirejajo ga Zgodovinsko društvo za Slovenijo, pomorski muzej »Sergej Mašera« v Piranu in Narodna in študijska knjižnica v Trstu. V petek, 4. oktobra bodo predavanja v Trstu. Predavali bodo Samo Pahor, Jože Pirjevec in Boris Gombač.

V občinski galeriji v Trstu razstavlja od 27. t.m. do 5. oktobra slikar Rudolf Paul Thaler, po rodu z Dunaja, a živi v Trstu.

Sodobno kmetijstvo

Kdaj je grozdje zrelo?

Za kakovost poznejšega vinskega pridelka je v marsičem odločilna prava stopnja zrelosti grozdja. Prav gotovo je začetek trgatve odvisen tudi od vremena, marsikje tudi od drugih okoliščin (nekateri se bojijo poslabšanja vremena in začnejo trgati ali se bojijo škode s strani ptičev, zlasti fazanov in tako potegnejo za seboj še druge). Drži pa, da nekateri bolj upoštevajo navedene okoliščine (ki so le redkokdaj tako hude) kot pa tisto, kar je najvažnejše, stopnjo zrelosti svojega grozdja. V lepem vremenu zorenje grozdja lepo napreduje, kislina v njem stalno upada, večja pa se stopnja sladkorja. Za kopičenje sladkorja v grozdju so pomembni prav zadnji tedni pred trgatvijo. V toplem vremenu se količina sladkorja lahko poveča tudi za 0,5 do 1 stopinje na dan, to pomeni pol stopinje alkohola v vinu. Listi izdelujejo sladkor tako dolgo, dokler so zeleni. To delajo tudi po trgatvi, s čimer pospešujejo nabiranje hrane v trti. Zato jih tudi pustimo, da sami odpadejo. Količino sladkorja v grozdju izmerimo z refraktometrom ali z moštometrom Bako, kar delamo vsak drugi dan, v zadnjem obdobju vsak dan. Ko opazimo, da količina sladkorja ni več porasla od zadnjega merjenja, nastopi trenutek trgatve. V primeru, da moštometer kaže npr. 20 gr sladkorja, lahko ugotovimo stopnjo alkohola, če to število pomnožimo z 0,6. V našem primeru bo to znašalo 12 stopinj alkohola.

Kadar so jagode mehke, to je, ko so zrele, se z lahkoto ločijo od pecja. Sok se v tem primeru lepi na prstih. Jagode so ta-

Priprave na trgatve

krat tudi precej prozorne, tako da opazimo v njih peške. Grozdni pecelj je takrat ob rozgi rjav, olesenel in trd.

V primeru, da se tik pred trgatvijo pojavi močan dež, potem je priporočljivo nekoliko počakati. Močan dež povzroči razredčenje soka v jagodah tudi za 1, 2 stopinj. Lepo vreme hitro pripomore k ponovni doseganju zabeleženih količin sladkorja v grozdju. Vremenske razmere nam bodo tudi narekemale, ali bomo trgatve opravili v zgodnjih urah ali pozneje (kar storimo v primeru močne rose). Nikoli ne smemo trgati v deževnem vremenu, tudi v mrzlem vremenu ne. V prvem primeru se sok v grozdju razredči, v drugem postane grozdje hladno in zato počasneje vreje. To pospešuje pojav škodljivih gliv, ki kvarijo vino. Če je vreme pretoplo, tudi ni prav, saj mošt prehitro vreje. Pri takem vrenju se razvije manitna kislina in vino postane zoprno kislino in sladko obenem.

Pred trgatvijo moramo izločiti tudi vse pokvarjene, zelene ali suhe grozde ter nezrele grozde na zalistnikih. Tudi od os in čebel izjedene jagode izločimo, ker vsebujejo ocetno kislino in okužujejo mošt. Prav tako izločimo od toče, peronospor, oidija ali morebiti tudi od sive plesni poškodovane ali osušene jagode. Najmanj kar lahko storimo, da tako grozdje zbiramo posebej in ga tudi posebej predelamo. Sortne nasade trgamo po sortah, ločeno vsako posebej. Samo v primeru, da grozi daljše obdobje slabega vremena (po napovedih vremenoslov-ske službe), pohitimo s trgatvijo.

ZELENA EVROPA

Pretekli teden so imeli konferenco zunanjih, finančnih in kmetiskih ministri Evropske gospodarske skupnosti.

Sklenili so, da se bodo kmetijski proizvodi s 1. oktobrom podražili za 5 odstotkov. To je kompromisna rešitev, ker so Francozi zahtevali povišek osem odstotkov in Nemci samo 4 odstotke. Zaradi tega si je zahodno-nemško odposlanstvo pridržalo dokončno odobritev, ker jo mora še potrditi bonnska vlada. Ta se bo sestala v ponedeljek. Izvedenci pravijo, da omenjeno povišanje ne bo preveč vplivalo na cene v potrošnji. Gre namreč za zajamčene cene kmetovalcem ter bi se morale cene v potrošnji dvigniti samo za pol odstotka.

Ne gre niti za zmago niti za poraz, je komentiral sklepe v Bruslju francoski kmetijski minister Bonnet. Življenje Evropske skupnosti se nadaljuje — je dolal minister — ter je to dejstvo tem važnejše, ker so bile nekaj ur precejšnje nevarnosti za tako imenovano zeleno Evropo.

Kmetijski ministri so sprejeli še razne druge ukrepe v korist evropskega kmetijstva.

Na 1. oktober so anticipirali prodaje svinjine za letino 1974-75, izvršni odbor skupnosti bo še pred decembrom predlagal cene za letino 1975-76 in ministrski svet bo

odločil o predlogih pred 1. februarjem prihodnjega leta. Izvršni odbor skupnosti bo pri predlogih za cene prihodnje letine upošteval razvoj proizvodnih stroškov v letnem in letošnjem letu. Na 1. februar prihodnjega leta so anticipirali kampanjo za mlečne proizvode in na 1. marec za govedino.

Za govedino so sprejeli italijansko zahtevo, da bodo dali nagrade živinorejcem, ki imajo manj kot 20 glav živine ter ne bodo dali v zakol junic pred rojstvom telet. Nagrade bodo podeljevali za največ deset živali. Večino denarja bodo dali iz evropskega sklada za razvoj kmetijstva, ostalo pa bodo dale kmetovalcem njihove vlade. Ta ukrep naj bi ustavil ukinjanje živinoreje ter istočasno postavil ta sektor na trdne gospodarske osnove.

Italijanski kmetijski minister Bisaglia je povedal, da se je izvršni odbor Evropske skupnosti obvezal, da bo tudi po 31. oktobru ohranil tako imenovano zaščitno klavzulo, ki prepoveduje uvoz govedine iz držav nečlanic. Ta določba bo ostala v veljavi, dokler ne bo dosežen sporazum z državami proizvajalkami o urejenem dotoku uvoza. Na 40.000 lir so povišali nagrade za živinorejce, ki odložijo za štiri mesece zakol goveda.

Etnologija in Indijanci

Svetovni tisk in radio-televizija poročata o nevarnosti, ki grozi Indijancem v Amazoniji, to je na področju reke Amazonke v Braziliji, kjer hoče vlada kolonizirati velikansko ozemlje, ki je petnajstkrat večje od Italije. To bi uničilo indijanska plemena, ki živijo v tamkajšnjih džunglah in ki štejejo včasih samo po nekaj sto duš. V zvezi s tem se je vnel javen spor med etnologi in naravoslovci na eni ter med brazilsko vlado in velikimi kapitalističnimi družbami na drugi strani. Etnologi so zaskrbljeni za usodo Indijancev, naravoslovci pa za usodo tamkajšnje narave in vsega naravnega ravnovesja na svetu, kajti reke v Amazoniji predstavljajo petino vsega svetovnega bogastva na sladki vodi, tamkajšnji gozdovi pa tretjino vse gozdne površine na svetu. Amazonija je tako tudi največji hranilnik kisika, ki je ostal naši Zemlji, e bodo izkrčeni tamkajšnji gozdovi, reke in zrak pa okuženi od industrij, bo napravilo človeštvo velik korak naprej do ekološke katastrofe.

Po drugi strani pa trdijo brazilska vlada in velike kapitalistične družbe iz Sao Paula in drugod, ki imajo koncesije za izkoriščanje Amazonije, da je odprtje tamkajšnjega področja za promet, kolonizacijo in industrializacijo nujno iz gospodarskih, delno tudi iz vojaških razlogov, češ da je zdaj vojaško premalo zaščiteno pred pohlepom sosednjih držav. Nekaj na tisoče kilometrov dolgih cest skozi amazonske džungle je že zgrajenih, druge so v gradnji. Indijance, ki se upirajo, pobijajo kot zajce ali lisice. Od ubijavcev nihče ne terja računa, ker velja načelo, da gre za samoobrambo naseljenec in delavcev pred indijanskimi napadi. V kratkih letih se zna zgoditi, da bo Amazonija, kot je obstajala do zdaj, samo še spomin. Kot znano so v prvi vrsti tistih, ki protestirajo proti njenemu uničenju in proti pobijanju Indijancev — teh je le še nekaj deset tisoč ter spadajo med najzanimivejše in najlepše človeške rase — katoliški misijonarji. Zato so si nakopali jezo brazilskih oblasti, ki misijonarje, če niso brazilski državljani, tudi izganjajo.

Problem je zelo zapleten ravno zaradi tega, ker ljudje, ki odločajo danes o usodi Amazonije in tamkajšnjih Indijancev, ne poznajo ozirov, ki jih imajo v mislih misijonarji, etnologi in naravoslovci. Vidiijo samo gospodarske koristi, pa bodisi da gre

za dobiček kapitalističnih družb ali za državne gospodarske koristi. Ker pa je Brazilija suverena država, ostali svet ne more ničesar storiti, da prepreči grozeče uničenje. Prepreči se ga lahko samo s tem, da se odgovorni ljudje zavedo resnosti problemov, za katere gre.

Seveda pa pri tem tudi ne bi smelo biti mesta za sentimentalnosti. Nemogoče je zahtevati, naj bi področje, ki je petnajstkrat večje od Italije, ostalo v gospodarskem pogledu samo lovišče za nekaj deset tisoč Indijancev, ki hodijo okrog brez obleke in živijo na kulturni stopnji kamene dobe. Prav tako ni mogoče vztrajati pri zahtevi, naj bi te ljudi pustili na tej nizki kulturni stopnji, kot nekake žive muzejske primerke. Napredek zahteva, da napredujejo vse člove-

ške skupine in da so vse enako deležne blaginje civilizacije. Toda zaostalih skupin, kot so amazonski Indijanci, se ne bi smelo surovo pregnati iz njihovih lovišč in jih ne pripravljenosti vreči v žrelo modernega sveta, tudi če se imenuje napredek. Morali bi jim dati čas in prilagoditost, da se pripravijo nanj in se postopno prilagodijo, obenem pa jim ohraniti primerno velika ozemlja, kjer bi mogli živeti v miru in zaščiteni v skladu z lastnimi življenjskimi navadami in pojmovanji. Poleg tega bi morali tamkajšnjo naravo zelo previdno in počasi pritegovati v gospodarski proces ter upoštevati ekološka načela, ne pa je izročiti v plen kapitalističnim industrijskim družbam, ki predstavljajo danes strašno nevarnost ne le za naravo in Indijance, ampak tudi za manjše narode v Evropi in po vsem ostalem svetu. Tudi glede Amazonije bi bilo treba rabiti pamet in se ozirati na moralno plat problemov, kakor povsod drugod.

